

Aintzin solasa

BAT-11 honen arreta-gune nagusia, lan-hizkuntza izan da.

Iñaki Markok egin du sarrera-artikulu luzea. Nelde-Cobarrubias-en sailkapen laukoitza gogoratuz, Euskal Herrian laugarren urratsa mamitzen hastekotan egin direnak gogorazten dizkigu. Leku asko eta askotan ibilbide bertsua jarraitu baita hizkuntzen normalizazioan.

Aurrenik hizkuntzaren legeztatpena bilatu izan da; hizkuntz "etxetik" ateratzea, nolazpait esateko. Urrats hau txikia izanik ere, lanak eman izan ditu (Iparraldekoek badakite oraino honen berri)... Bigarrenik, Irakaskuntzaren alorra landu izan da, haur-eskolarena bereziki. Hirugarrenik, herri-administrazioa; udalaren mailakoa hasteko. Eta gero (eta ez leku guztietan) biziera ekonomikoa bera. Normalean, eta eskarmentuak honen garrantzia erakutsi arte (esna egiten dugun denboraren erdia baino gehiago pasatzen baitugu lanean), eskolan ipintzen zen esperantza osoa (Irlandako porrota hor dago, lekuko nagusi).

Gauregun, aldiz, batez ere Beljikak eta Quebec-ek bultzaturik, erabilpena bermatzeko pilare nagusia honetan ikusten da: "la langue au travail". Lanean erabiltzen den hizkuntza; lan-hizkuntzan, beraz. Eta, bide beretik, nahiz maila apalagoan, produktuen salmenta burutzeko hautatzen den hizkuntzan. Oso harritu ninduen, adibidez, Helsinkin izan nintzen lehenengo bidaian, farmazira joan, eta erosi nituen sendagai guzti-guztietan azalpenak suomieraz eta suezieraz etortzeak.

Spainiar gobernuak ere, eskabide hauek euskarari edo katalanerari buruz eginak direnean, "ergelkeria"tzat hartzeko beti gertu, seriotan hasi da kezkatzen esportazioari dagokionez. Baita lege zehatzak ematen hasi (1984tik aurrera batez ere). Eta bide beretik jo du Catalunya-ko Generalitateak.

Esan beharrik ez dago: Belgikan 1973az geroztik oso zehaztuta dago hizkuntzen erabilpena ekonomiaren alorrean. Eta gauza bera gertatzen da Quebecen.

Garaia dugu euskaldunok honetaz ongi jabetzen hasteko.

Urdangarin-en lana, bestalde, datu eta taulaz ausarki hornitua, abiapuntu sendoa izan daiteke Euskal Herrian edozein Glotopolitika mamitzeko. Aldizkari honetantxe (ikus BAT-6, 115-122 orr.) Fishman-en iritziak oinarritzat hartuz, eta lan-munduaren garrantzia azpimarratuz, arlo honetan nondik jo agertzen da artikuluan. "Euskara Batuan hitz egiten dutenak" nor diren nekez ulertzen bada ere (Ahozko Koda oraindik Euskaltzaindiak definitua ez duenez), datu pila dago hor, eta lan serioak egiteko oinarria. Iparraldeko hizkuntz egoera hemengoa baino aisa okerrago agertzen zaigu (han bizi izan garenontzako batere harritzekoa ez dena).

Argi-eta-garbi ikusten dugu etorkinen olatuen tamaina gaitza. Gaur egun %53 besterik ez gara bertan jaio eta bertoko gurasoengandikook. Estonia eta Letoniako zifrak ez dira urrun. Baina hemen ohar bat edo beste egitea baino askoz hobe zaio irakurleari berak bere buruz Urdangarin-en taulak hausnartzea.

Arrasateko AED, eta euskarazko prentsa, eta euskal telebista, nork ez ditu ezagutzen? Arrasate dago euskararen berreskurapenaren brankan. Hala ere Arrasateko "Euskalan" elkartearen berririk ez genuen. Orain, **J. Etxeberria** eta **J.L. Arexola-leiba-ri** esker, gehixeago badakigu. Antzuola-ko "Elay" enpresaren berri onak ere badauzkagu orain. Horrelako zerbait hemen edo han eraiki nahi dutenek, badakite orain nora jo.

HPIN, HABE eta Elhuyar erakundeetako sei jakitunek egin dute, elkarren artean, euskara enpresa-mailan sustatzeko eta indartzeko azterketa mamitsu bat. Helburua garbi jarri dute: euskara "lan eta zerbitzu-hizkuntza" bihurtzea.

Hizkuntzaren beraren egokitzapenaren beharra azpimarratzen dute: ikas-materialeak behar dira. Hiztegi berezituak, hasteko. Eta horretantxe ari dira aspaldidanik artikulua sinatzen duten batzuk. UZEL ere horretan ari da aspaldi honetan. Donostiako elkargo horrek prestatu duen lana, jakina, ez da denen gustokoa izan. Baina hor daude hiztegiak, eta data-base informatikoak, eta bertako teknikoak. Lan gaitz hori hor dago. Eta lortutakoa miraria da; eta oso ziztu azkarrean lortua.

Oso egoki dator itzulketari buruzko ohar mingotsa (erdal itzulpen sistematikoak, funtsean, erdara eta erdaldunak berak sendotzen dituela). Itzulketak 'de facto' euskararen beharra txikitzen baitu, eta erdararena finkatzen. Itzulketak-lanak, askotan, gaurko egoerari ematen dio hats berria.

Autoreek behin eta berriz aipatzen dute "agenteen oniritziaren" beharra. Gizarteko "agenteen adostasuna" azpimarratzen dute; plangintzaren gauzatzeak ez duela inondik ere "gatazka-iturri" bihurtu behar. Eta ados gara. Nola ez? Baina adostasun hori lortzeko, herriari buruzko hizkuntz xedeari buruz lortu behar da adostasuna. Eta hori, hain zuzen, bai gure herrian eta bai beste non-nahi, hizkuntzaren aldeko jarrera eskatzen du "agente" horiengandik. Normalizazio-prozesua gidatu eta bultzatu behar duten "agente"en artean uzkur agertzen denik baldin badago (areago kontra dagoenik), nekez bidera daiteke normalizazioaririk. Suomi suomieraririk gabe, edo-ta Flandria nederlanderaririk gabe; edo, bertago, Katalaneraririk gabe Catalunya-rik ez dagoela ongi

sustraiturik dagoen bezala, gure artean badago oraindik, are "agente" gorenekoen artean ere, euskara gabe Euskal Herria normalki izan daitekeela pentsatzen duenik.

Zalantzarik gabe, normalizazio-prozesu batean herria ongi jakinaren gainean jartzea, beharrezkoa da. Baina informazio hori ongi hartua izan dadin, lan politiko handia egin behar da aurrenik; hitz horren balio semantikoa nahi adina mugatu behar bada ere.

Sindikatuekin izandako elkarrizketa mamitsua dakarkigu ondoren aldizkariak. Sindikatoen ahuleziak izkutatu gabe ere, eta beren arteko desberdintasunak ezagunak izanik, oso zuzena da nafartar enpresarien hutsune borobila oroitaraztea. Interesgarria, era berean, euskal eta kataluñar hizkuntz legerien arteko alderaketa.

Oso interesgarria (batez ere mundu hori euskaltzale askori osoki arrotz zaiolako) **Iñigo Urrutia** abokatu euskaltzalearen lan mamitsua. Oraindik ere guztiz erdalduna zaigun alor juridikoan ere, euskarak emanak ditu lehendabiziko pausuak: 197 auzi 1992an euskaraz tramitatuak... bada, zinez: ez genekien. Ez da gutxi, inondik ere. Oso jakingarria, era berean, Bizkaiko Abokatuen Elkarteak astero-astero, hizkuntz arazoak moldatuz joatekotan, elkartzen direla ikastea. Ea orain beste profesional-elkargoek zer dioten, edo nondik nora jotzen duten. Hau ere lan-hizkuntzaren baranoan ari izatea baita.

Ohi bezala, irakurketa-ohar batzu egiten ditu **Odrizola** lankideak. Gaurkoan, eta Cummins-en besotik, murgilketaren aldeko deia egiten digu; zenbaiten artean eskola-mota honen "alderdi kaltegarrien" oihartzunak ez baitira oraino itzali.

Henri Giordan jaunak ez du gure artean aurkezpen beharririk: Europako instituzioetan eta Frantziakoetan oso kontseilari ezaguna eta jantzia, Europako hizkuntza "gutxituen" aurkezpena eskaintzen digu. Batera datozkigun hiztun-kopuru horiek eta gainerako solasak oso baliagarri gertatuko zaizkio problema hauetaz arduratzen denari.

"Kronika-Gogoeta-Kritika" sailak, gaurkotasunezko gai batzu hunkitzen ditu. AEK-ren kontrako boikot harrigarria aipatzen zaigu, berriro ere... EKB-ren hamargarren urteburua gogorarazten zaigu, eta isilean burutzen ari den lan garrantzitsua. "Euskararen Aholku Batzordea"ren krisiaren berri ematen zaigu; bidenabar "elebikuntza orokor" utopiko horri buruz zalantzak eta ziurtasunak erasten direlarik.

Hau esanda, irakurleari dagokio berea prestatzea.

Txillardegia